

1946. La Mercè

La devoció a la Mare de Déu és una referència constant al llarg de la vida de Sant Josepmaria. Aquest és el capítol "XIII. 1946. La Mercè" del llibre "Escrivà de Balaguer a Catalunya, 1913-1974" de Josep Masabeu.

20/09/2022

Escolta la lectura del capítol
(00:34:47)

Disponible també a [ivoox](#) i [Apple Podcasts](#)

1946. LA MERCÈ

Una ferma devoció

En la relació de sant Josepmaria amb Barcelona són constants les referències a la Mare de Déu de la Mercè. Des del 1940 les visites a la basílica per demanar la seva intercessió van ser freqüents. La primera visita documentada correspon al 2 d'abril de 1940: *ens en vam anar a la Mare de Déu de la Mercè*^[1], escrigué en José María Hernández Garnica.

En nombroses ocasions demanà als membres de l'Obra que anessin a la Mercè a pregar per alguna qüestió o a donar-ne gràcies. *El 1941, quan l'Obra va rebre la seva primera aprovació, -escriu en Rafael Escolà- la reacció del Pare fou la de donar gràcies a la Mare de Déu i fer que nosaltres li'n donéssim també. Els que estàvem a Barcelona vam rebre un telegrama indicant-nos que anéssim*

de seguida a l'església de la Mercè, per donar gràcies per un favor rebut de la Mare de Déu[2]. I el 2 de maig del mateix 1941, en plena contradicció, els escriu: ***Visiteu de part meva la Mare de Déu de la Mercè***[3].

En Francisco Ponz precisa que sovint *acudia també a la intercessió de la Mare de Déu de la Mercè, la qual en tots els seus viatges a Barcelona anava a visitar*[4].

Les visites a la Mercè es van convertir en costum tant en les estades de sant Josepmaria a Barcelona, com dels seus successors Mons. Álvaro del Portillo i Mons. Javier Echevarría.

Buscant l'aprovació pontifícia de l'Obra

A partir de 1943, sant Josepmaria va reduir els seus viatges a llocs -com Barcelona- on la feina apostòlica estava més consolidada.

Sota la protecció de la Mare de Déu, l'Opus Dei va començar a desenvolupar-se en diversos punts d'Europa. La seva projecció universal, present en les seves entranyes des de la fundació, estava a punt de convertir-se en realitat palpable el 1946.

En aquell moment era primordial aconseguir una aprovació pontifícia de l'Obra, per facilitar el seu millor servei a tot el món.

Què és el que jo volia?: -va escriure sant Josepmaria en una de les *Cartes*-***un lloc per a l'Obra en el dret de l'Església, d'acord amb la naturalesa de la nostra vocació i amb les exigències d'expansió dels nostres apostolats; una sanció plena del Magisteri al nostre camí sobrenatural, on quedessin, clars i nítids, els trets de la nostra fisonomia espiritual. El creixement de l'Obra, la multitud***

de vocacions de persones de tota classe i condició, tot això que era benedicció de Déu, m'urgia a tractar d'obtenir -de la Santa Seu- la plena aprovació jurídica del camí que el Senyor havia obert[5].

Amb aquest objectiu don Álvaro va sortir de Barcelona el 25 de febrer de 1946 a bord del vaixell J.J. Sister, cap a Gènova, per prosseguir amb cotxe fins a Roma, on va arribar el 27 de febrer ja avançada la nit. Amb tenacitat i audàcia es va entrevistar amb cardenals i bisbes i fins i tot amb el Sant Pare Pius XII. Don Álvaro se sentia, i era, braç i veu de sant Josepmaria davant la Santa Seu. Però es va trobar davant obstacles humanament insuperables, de manera que les gestions embarrancaren.

L'Obra apareixia, al món i a l'Església, com una novetat. La solució jurídica que buscava, com

impossible. Però, filles i fills meus, no podia esperar que les coses fossin possibles. Vostès han arribat -va dir un alt personatge de la Cúria Romana- amb un segle d'anticipació. I, tanmateix, calia temptar l'impossible. M'urgien milers d'ànimes que es lliuraven a Déu en la seva Obra, amb aquesta plenitud de la nostra dedicació, per fer apostolat enmig del món[6].

Davant aquesta situació, don Álvaro va escriure una carta a sant Josepmaria, en què li demanava que anés personalment a Roma. Sant Josepmaria va emprendre el camí, tot i la greu situació de la diabetis que patia, el dictamen negatiu dels metges, i les dificultats del viatge en aquells temps.

Viatjar de Madrid a Roma era emprendre una petita odissea, en aquelles dates tan pròximes a la fi de la Segona Guerra Mundial. Llavors

no s'havien reprès els vols comercials entre Espanya i Itàlia, ni tampoc no es podia anar per carretera perquè estava tancada la frontera hispanofrancesa. L'única ruta possible era pel mar: calia arribar fins a Barcelona, embarcar-hi en un petit vapor-correu que setmanalment cobria la línia Barcelona-Gènova, i després fer en cotxe la darrera etapa del trajecte. El viatge es presentava llarg i fatigós; i havia de ser-ho encara més per a sant Josepmaria, pel seu delicat estat de salut.

Un viatge sota la protecció de la Mare de Déu

La tarda del 19 de juny de 1946, dimecres, sant Josepmaria va sortir de Madrid en cotxe acompanyat per en Miguel Chorniqué i en José Orlandis, que explica detalladament el viatge.

Van dormir a Saragossa. El dijous, 20 de juny de 1946, era Corpus. Va celebrar Missa a l'església de Santa Engràcia i, com sempre en passar per Saragossa, va anar a la Basílica de la Mare de Déu del Pilar i, barrejat entre la gentada, besà devotament la columna sobre la qual s'aixeca la imatge de la Mare de Déu. Va prosseguir el viatge a Barcelona. Van dinar a Lleida.

A la tarda, en passar pels Brucs es va voler desviar fins a Montserrat per saludar la Moreneta, com ja hem avançat en el capítol IX. Com explica en José Orlandis, *aquest camí cap a Roma el Pare el va convertir en una autèntica peregrinació mariana, detenint-se en els grans santuaris de la Mare de Déu, per posar a les seves mans el difícil negoci que l'esperava a la Ciutat Eterna.*

A mitja tarda -entre les sis i les set- arribàrem a Barcelona. Vam anar

directament a la Clínica, el centre de l'Obra del carrer de Muntaner on el Pare havia de passar la nit. Però quedaven encara algunes hores abans del sopar i el Beat Josepmaria va voler aprofitar-les per estar amb els seus fills més joves. A les vuit, el Pare va arribar al Palau. Es va congregar entorn del fundador de l'Obra un grapat dels membres més recents i també alguns de 'grans' que hi van acudir: don José María Hernández Garnica, que estava de pas per Barcelona, en Francisco Ponz, en Rafael i en Jaume Termes i en Joan Baptista Torelló entre d'altres.

Va ser una tertúlia improvisada, però llarga i entranyable, en la qual el Pare es va dedicar amb afecte als seus fills catalans, i que el redactor del 'diari' tot just encerta a resumir. El beat Josepmaria va evocar coses recents, com ara l'audiència de don Álvaro amb el Papa [Pius XII] del passat tres d'abril; però els va parlar també de

coses antigues, com els començaments de la seva feina amb estudiants, un dels quals, que quan va començar a tractar-lo tot just tenia dinou anys, era el doctor Juan Jiménez Vargas, ara catedràtic de la universitat barcelonina. El Pare va mostrar també a aquells nois un munt de fotografies de la recent ordenació dels nous diaques, que havia tingut lloc a Madrid, a l'oratori del centre existent als carrers de Lagasca i Diego de León, que era llavors la seu central de l'Opus Dei.

Més d'una hora -fins a un quart de deu de la nit- va romandre el beat Josepmaria al Palau, i l'encarregat d'escriure el 'diari' acabava així la pàgina corresponent a aquell dijous, 20 de juny de 1946, festivitat del Corpus Christi : 'Ha estat el dia que jo recordi que el Pare ha estat més estona amb nosaltres!... En resum, una tarda memorable, que difícilment se'ns oblidarà'[7].

Una oració confiada

El divendres, 21 de juny de 1946, era el dia en què sant Josepmaria havia d'emprendre el viatge per mar amb destinació a Itàlia. Va celebrar la santa Missa al petitíssim oratori de la Clínica.

L'oratori era molt reduït. Hi havia l'altar -recorda en Francisco Ponz-. Al frontal destacaven, gravades a foc, les figures de dos cérvols i unes paraules del Salm XLI: 'Sicut cervus desiderat ad fontes aquarum'. El sagrari era molt senzill i molt pobre. El crucifix era de llautó, com els canelobres, i a la paret del darrere de l'altar hi havia una tela prisada que continuava pel sostre formant un baldaquí sobre el sagrari i altar. A la paret lateral, del costat de l'Evangeli, per on hi havia la porta d'entrada, s'hi trobava un quadre antic de la Mare de Déu, bastant gran; era una Immaculada que avui es guarda a la Delegació de

Barcelona. A l'altra paret lateral, la finestra amb el radiador[8].

En l'escàs espai lliure entre la tarima de l'altar i les parets, es col·locaven 8 o 9 reclinatoris de fusta, amb seient abatible.

Abans de la Missa, des del seient-reclinatori més pròxim a la finestra, va dirigir la seva oració a Déu en veu alta davant dels que en aquell moment l'acompanyaven. En José Orlandis recorda: *Cap dels presents ha oblidat aquella oració del Pare, a punt d'embarcar cap a Roma.*

Va començar la seva conversa amb el Senyor citant una frase de l'evangeli de Sant Mateu: 'Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te; quid ergo erit nobis?' - 'ja veus que nosaltres ho hem deixat tot, i t'hem seguit. Què serà de nosaltres?'. Era com una queixa filial i urgent, confiada. Deia el nostre Pare

al Senyor que per ell era igual, però que mirés els que l'havíem seguit.

- Senyor, Tu has pogut permetre que jo de bona fe enganyi tantes ànimes!? Si tot ho he fet per a la teva glòria i sabent que és la teva Voluntat! És possible que la Santa Seu digui que arribem amb un segle d'anticipació...? Ecce nos reliquimus omnia, et secuti sumus te... Mai no he tingut la voluntat d'enganyar ningú. No he tingut més voluntat que la de servir-te. Resultarà llavors que sóc un trapella!?

Als que escoltàvem, aquestes paraules de Sant Pere ens semblaven reflectir exactament els sentiments del Pare: es barrejava l'ansietat de trobar-se davant un horitzó humanament fosc i sense escletxes de llum, amb la confiança plena en el fet que el Senyor, per qui havíem deixat totes les coses, no podia abandonar-nos.

Aquella oració del Pare estava penetrada d'una fe vivíssima, i concloïa en la ferma esperança que Déu, que havia volgut la seva Obra, remouria també els obstacles formidables que en aquells moments semblaven tancar tots els camins[9].

I per reforçar les seves amoroses raons -diu en Francisco Ponz- ens estimulava perquè cadascú visqués millor la seva entrega personal, aquest 'deixar totes les coses' i seguir el Senyor. Venia a dir-li, 'què faràs ara amb nosaltres? No pots deixar abandonats els que s'han refiat de Tu!'

Sovint acudia també a la intercessió de la Mare de Déu de la Mercè, la qual en tots els seus viatges a Barcelona anava a visitar. Durant tota la meditació, es posava a les seves mans amb molta tendresa. Li demanava com a Mare nostra, a Ella que tant havia fet sempre per l'Obra, la mercè de la seva intercessió per l'assumpte

que el portava a Roma; li deia que tot era per a la glòria del seu Fill, que Ella no ens podia deixar .

I la promesa del Senyor a Pere, amb la intercessió de la Mare de Déu de la Mercè, donaven seguretat a la seva esperança. I així va transcórrer la mitja hora d'oració. Els que érem allà amb el Pare, commoguts davant la seva oració de confiat i profund abandonament, procuràvem unir-nos al màxim a les seves intencions i súpliques, volent comportar-nos millor[10].

I hi afegeix en José Orlandis: Encara va dir el Pare alguna cosa més en aquella inoblidable oració de comiat: va demanar als seus fills la cura de la fraternitat, l'afecte entre ells. I els deixà un encàrrec: demanà que el retaule que s'estava fent per a aquell oratori el presidís una imatge de la Mare de Déu de la Mercè. A les mans de la Mare de Déu, sota aquesta bella

advocació -la Mare que fa mercès- va posar el beat Josepmaria, amb filial confiança, el transcendental negoci d'ànimes que el portava camí de Roma[11].

Quedà constància en el diari de la Clínica d'aquest dia del desig de sant Josepmaria: *Ens diu també que en el retaule que estan fent per a aquest oratori, vol que el presideixi la Mare de Déu de la Mercè[12].*

Visita a la Mare de Déu de la Mercè

Sota aquesta advocació, sant Pere Nolasc va fundar a Barcelona el 10 d'agost de 1218 un orde religiós dedicat al rescat dels cristians captius dels musulmans, que es trobaven exposats a perdre la fe juntament amb la seva llibertat: aquesta era la mercè -el do, la gràcia, l'almoïna, la caritat- que, per intercessió de la Mare de Déu i confiant en la seva intercessió, sant Pere Nolasc desitjava oferir als fidels.

Aviat es va estendre la festa per tota l'Església, per impetrar de la nostra Mare la seva poderosa intercessió per tal de deslliurar les ànimes del pecat, que és la pitjor esclavitud, i confiar-li les necessitats materials i espirituals dels seus fills.

És Patrona de la Ciutat i de l'Arxidiòcesi i s'acudeix a ella amb la invocació:

Princesa de Barcelona,

protegiu vostra Ciutat

Després de la meditació i la santa Missa a la Clínica, sant Josepmaria va anar a la basílica de la Mercè per encomanar -sota aquesta advocació amable i maternal, dispensadora de favors i gràcies- les intencions que el portaven a Roma. La basílica de la Mercè i el Palau van ser les úniques visites que va fer en aquesta estada a Barcelona.

***Vaig venir a Roma** -recordaria més tard en una de les seves Cartes- **amb l'ànima posada en la meva Mare la Verge Santíssima, i amb una fe encesa en Déu nostre Senyor, a qui confiadament invocava, dient-li: ecce nos reliquimus omnia, et secuti sumus te: quid ergo erit nobis? (Matth. XIX, 27). Què en serà de nosaltres, Pare meu? Ho havíem deixat tot: l'honra -amb tanta calúmnia a sobre-, la vida sencera, fent cadascú en el seu lloc el que el Senyor li demanava. Déu ens va escoltar, i va escriure en aquests anys romans, una altra pàgina meravellosa de la història de l'Obra**[13].*

La travessia en el J. J. Sister

En José Orlandis anota que aquell divendres 21 va clarejar el dia a Barcelona amb el cel tapat, pluja intensa i fortes ratxes de vent. Era un fet poc normal la segona quinzena de

juny, i l'encarregat d'escriure el diari del Palau no deixa d'expressar la seva estranyesa: 'El temps continua fent-ne de les seves, ja que es fa de dia diluviant i amb força fresca, de nou l'hivern ?!'

El Pare va tornar a la Clínica, mentre en Francisco Ponz i jo vam anar a les oficines de la 'Transmediterrània' per recollir els passatges amb destinació a Gènova. Els tenia en el seu poder l'inspector de la Companyia, don Antonio Dezcallar, qui ens va dir que amb molt de sentiment per part seva no havia pogut reservar més que un camarot interior, ja que el J. J. Sister, llavors l'únic mitjà de transport regular per sortir d'Espanya cap a Europa, anava completament ple. Donàrem les gràcies a Dezcallar. Ja havia fet tot el que estava a la seva mà per trobar-nos passatge, tot i haver-li demanat amb molt poc temps.

Vam tornar a Muntaner per, a dos quarts d'onze, marxar al port amb el Pare, ja que la sortida del vaixell estava prevista per a les dotze del migdia. Però en arribar al moll patim un petit desencís: a causa del mal temps que havia impedit la càrrega, el vaixell retardava la sortida i l'embarcament dels passatgers seria a les quatre de la tarda.

La meva condició d'illenc i la reiterada experiència de viatges pel Mediterrani em feia observar amb preocupació els signes atmosfèrics que semblaven presagiar un mal viatge marítim. Recordo que les palmeres i altres arbres del passeig de Colom, proper al port, es doblegaven per la força del vent. Quan a les quatre vam tornar per embarcar ja no plouia, però el vendaval bufava amb tanta o més força que al matí.

El Pare no havia viatjat mai per mar, i com és lògic no podia advertir -o si

més no potser no relacionava- el mal temps a la terra amb el temporal que, sense cap dubte, ens esperava a la mar[14].

Acompanyem el Pare al port -diu en Francisco Ponz-, es van fer els tràmits de duanes i policia i van embarcar[15].

Abans d'embarcar -recorda l'Alfons Par- ens insistí que preguéssim molt a la Mare de Déu de la Mercè i que anéssim a la basílica a pregar i a demanar-li que s'arreglés tot allò que anava a treballar a Roma. Sabíem que es tractava del reconeixement de l'Obra per la Santa Seu. Durant els mesos següents férem moltes visites i pregàrem molt a la Mare de Déu de la Mercè[16].

El vaixell portava el nom d'en Joan Josep Sister, cofundador d'una naviera valenciana que acabaria integrada a la

Transmediterrània[17]. Finalment, el *J. J. Sister* va salpar a les 17,56 h.[18].

Poc després, el vaixell va iniciar la maniobra i va anar enfocant la sortida del port. Mentre s'allunyava, les nostres mirades i els nostres cors volien estar molt aferrats al Pare - recorda en Francisco Ponz-[19].

La travessia va ser molt accidentada, enmig d'un temporal imponent. Va durar gairebé trenta hores. Van desembarcar a Gènova a dos quarts de dotze de la nit del dissabte 22 de juny, amb moltes hores de retard sobre el que estava previst. Allà els esperaven don Álvaro i en Salvador Canals.

Aquí em tens, lladregot -va ser la primera cosa que sant Josepmaria va dir afectuosament a don Álvaro-; ***ja t'has sortit amb la teva!***[20]

L'endemà, diumenge 23 de juny, sant Josepmaria i don Álvaro van celebrar

la santa Missa a dos quarts de vuit a la parròquia de San Sisto Papa e Maria Bambina. Després van sortir cap a Roma en cotxe, i van arribar cap al tard al pis que havien llogat a la plaça de Città Leonina, al costat del Vaticà: la primera casa on sant Josepmaria va viure a Roma.

El vell vapor-correu ja no existeix. Va ser desballestat fa anys en unes drassanes de València i en aquesta ocasió es van poder aconseguir algunes peces i objectes del vaixell, que ara es conserven en diversos centres de l'Opus Dei: des de la bitàcora fins a la roda del timó, també el quadern de viatge, en el qual el capità va deixar constància dels incidents imprevistos d'aquella travessia.

Estada i gestions a Roma

Les jornades romanes d'aquell estiu van ser dies de gran activitat i intensa oració.

El primer de juliol sant Josepmaria va mantenir una entrevista amb Monsenyor Montini[21], substitut de la Secretaria d'Estat, futur papa Pau VI, que des d'aquest moment va convidar moltes personalitats de la Cúria romana a conèixer i tractar sant Josepmaria. Com recordaria temps després, ***la primera mà amiga que jo vaig trobar aquí, a Roma, va ser la de monsenyor Montini; la primera paraula d'afecte per l'Obra que es va sentir a Roma, la va dir ell***[22].

El 16 de juliol va ser rebut pel papa Pius XII, que uns dies abans, el 28 de juny de 1946, havia signat el Breu Apostòlic *Cum Societatis* pel qual es concedien diversos favors i indulgències i mostrava els sentiments paternals del Sant Pare envers la Societat Sacerdotal de la Santa Creu i Opus Dei. De manera tàcita, es feia ressò de la campanya contra la creu de fusta dels oratoris -

a la residència de Jenner a Madrid, i al Palau de Barcelona-, tan fortament denigrada.

De seguida sant Josepmaria va disposar que al costat de la creu de fusta es col·loqués un cartell explicatiu, en què es llegeix:

La Santedat de Nostre Senyor el Papa Pius XII, pel Breu Apostòlic 'Cum Societatis', de 28 de juny de 1946, es va dignar benignament concedir cinc-cents dies d'indulgència, cada vegada que devotament es besí aquesta Creu de fusta o, davant seu, es resí una piadosa jaculatòria.

Al Palau es va posar aquest nou rètol, i es va retirar el que explicava les indulgències concedides pel bisbe de Barcelona el 29 de juliol de 1940.

A primers d'agost el personal de la Cúria romana s'havia dispersat per les vacances. La concessió del

Decretum laudis quedava pendent per al proper curs. En aquestes circumstàncies el cardenal Lavitrano[23], prefecte de la Sagrada Congregació de Religiosos, va tenir un gest de justícia i d'estimació amb sant Josepmaria. Perquè no tornés de buit a Espanya, ni pogués dir ningú que la petició de l'Opus Dei havia estat denegada, el 13 d'agost atorgà un document de lloança dels fins de la Societat Sacerdotal de la Santa Creu i Opus Dei.

Es tracta de la carta *Brevis sane*, un document de *lloança dels fins*. En aquest document es reconeix *la santedat, necessitat i oportunitat del fi i de l'apostolat* que busquen i exerceixen els membres de l'Opus Dei; i s'encoratja als que pertanyen a *una Obra tan noble i tan santa*, homes i dones, a continuar vivint fidelment la seva vocació[24].

Sens dubte -comentava sant Josepmaria-, ***van veure la necessitat que tinguéssim de seguida alguna cosa escrita, per defensar-nos: perquè el motiu principal d'aconseguir alguna aprovació de Roma, encara que de moment no fos com desitjàvem, només ha estat la realitat de veure'ns tan durament perseguits. I així, sentir-nos emparats per propugnar la veritat objectiva***[25].

El 31 d'agost de 1946 va tornar en avió a Madrid, acompanyat per don Álvaro, amb el document de *lloança dels fins*.

Un viatge per donar gràcies

Després de treballar mes i mig entre Molinoviejo i Madrid, sant Josepmaria va aprofitar la primera oportunitat que se li va presentar per passar per Barcelona i donar gràcies a la Mare de Déu de la Mercè per la protecció dispensada en el seu

primer viatge a Roma perquè -a més del document que havia aconseguit- estava en marxa, amb l'impuls de sant Josepmaria, la preparació de la constitució apostòlica que permetria donar a l'Opus Dei una aprovació pontifícia.

Va ser del 20 al 22 d'octubre de 1946.

El diumenge 20 d'octubre de 1946 arribà a mitja tarda procedent de Saragossa. S'allotjà a la Clínica[26].

El dilluns 21 d'octubre de 1946 dirigí la meditació, abans de la Missa. Dedicà el dia a fer unes visites i estar amb els membres de l'Obra passejant per diversos indrets.

Montjuïc

El 21 d'octubre de 1946, recorda l'Alfons Par, *vaig portar amb el cotxe el Pare per Barcelona. Recordo que hi anavem en Barto Roig, en Lluís Valls i probablement en Josep Maria*

Figuerola[27]. Vam estar a la Sagrada Família i després vam anar a Miramar (Montjuïc). En passar per davant de l'Estadi de Montjuïc, vaig explicar al Pare que sovint venia aquí a fer esport amb amics meus. El Pare se'n va alegrar i aprofità l'ocasió per dir-nos -quantas vegades ho he sentit després- que havíem de ser esportistes també en l'aspecte espiritual. Vam estar al restaurant Miramar que dóna sobre el port. En una taula, fora, amb vista sobre Barcelona i el mar, vam prendre un gelat. El Pare ens va explicar alguna cosa sobre l'Obra. Si no m'equivoco va parlar sobre l'itinerari jurídic, sobre els obstacles. Que alguns no podien comprendre que nosaltres no som religiosos. Que preguéssim molt. Que tot s'arreglaria. El Pare no estava preocupat. Estava molt alegre. Estava feliç[28].

Monestir de Sant Cugat del Vallès

Després, aquest mateix dia, visità el monestir de Sant Cugat del Vallès, acompanyat per en Lluís Valls, l'Alfons Balcells i en José María Albareda que, en aquesta ocasió, havia viatjat amb ell a Barcelona. Li mostrà i explicà les obres de rehabilitació el mateix rector, Mn. Antoni Grieria Gaja [29], acompanyat del seu germà, també sacerdot, Mn. Xavier [30], que ja coneixia sant Josepmaria.

Mn. Grieria era un eminent filòleg. Abans de la guerra va ser secretari general de l'Acció Social Popular i editor de la revista *Catalunya Social*.

Família Termes. Parellades 31-33.

Sitges

Al final del matí d'aquell 21 d'octubre de 1946 va anar a Sitges amb en Rafael i en Jaume Termes, i dinaren a casa seva amb la seva mare, que havia quedat vídua dos anys abans. Tenien una indústria de calçat. La

casa ja no existeix. En el seu lloc hi ha l'hotel Madison.

La Montserrat Termes[31] recorda:

El gener de 1944 el meu pare va morir. Ja llavors tenia la seguretat i el convenciment que el camí que seguien els meus germans era de Déu.

El Fundador de l'Opus Dei va venir amb els meus dos germans a dinar a casa de la meva mare, que estava molt preocupada per quin tipus de menjar hauria de posar. En Rafael li va explicar que el que li agradava al Pare era que tot seguíssim igual que sempre, en un ambient natural i senzill, familiar. El nostre Pare va venir per donar el condol a la meva mare.

*El nostre sant Fundador solia anomenar el quart manament el **dolcíssim precepte**, volent donar-nos a entendre com havíem d'estimar els nostres pares i manifestar-los l'afecte de manera palpable.*

Es va dedicar amb gran afecte a la meva família. En aquella ocasió li va dir a la meva mare que, mentre ella visqués, li deixaria sempre un fill al seu costat perquè l'atengués i s'encarregués del negoci, com a correspondència a la generositat d'haver donat a Déu els seus dos fills. En aquesta ocasió es va quedar en Rafael[32].

I conclou aquest: Va estar llarga estona -hores- parlant amb la meva mare, la meva àvia i la meva tia[33].

Tornant de Sitges, a última hora de la tarda, va anar al Palau.

Pregant a la Mercè

El dimarts 22 d'octubre de 1946 sant Josepmaria celebrà la santa Missa a la Clínica. Havent esmorzat sortí en cotxe cap a la basílica de la Mare de Déu de la Mercè, acompanyat de diversos membres de l'Obra. Després de pregar una estona, tot donant

gràcies, marxà cap a Saragossa i Madrid.

Un retaule per recordar i agrair

En ocasió del viatge de juny de 1946, en comprovar personalment la precària instal·lació de la Clínica i com estava tot d'ajustat, sant Josepmaria va animar els que hi vivien perquè miressin de llogar un altre pis quan hi hagués una oportunitat.

El 30 de novembre de 1946 es va llogar l'entresòl. El pis de la planta 5a va quedar com a lloc de residència, i l'oratori es va traslladar a una habitació més àmplia. A l'entresòl hi havia el consultori mèdic, a més d'algunes habitacions.

Dimarts 10 de desembre de 1946 recull el Diari que *celebra la missa mossèn Ramon Roquer a casa per darrera vegada en aquest oratori, ja*

*que el traslladem a l'habitació on
teníem tres llits [34].*

*Mentrestant, s'estava preparant a
Madrid el nou retaule, seguint els
disseny de sant Josepmaria -com
explica en Francisco Ponz-. Volia que
en record d'aquell viatge es fes per a
aquella casa un retaule amb la imatge
de la Mare de Déu de la Mercè, en què
estigués gravada la frase transcrita de
Sant Mateu XIX, 27, que havia estat
tema de la meditació del dia de la seva
partida, i amb dues dates: 21.VI.46, la
de sortida de Barcelona, i la del 21.X.
46. De la preparació del retaule se
n'encarregava en Fernando
Delapuenta[35], a qui per facilitar-li la
feina vam enviar fotografies de la
imatge de la Mare de Déu de la Mercè
que es venera a Barcelona.*

*La imatge central és la de la Mare de
Déu de la Mercè, amb el text i les
dates indicades pel Pare; a banda i
banda hi ha sant Pere i sant Miquel.*

Aquest últim no el va pintar en Fernando, sinó que el va poder trobar ja fet[36].

Tot i que la visita a la basílica de la Mercè va ser el dia 22, com recull explícitament el diari de la Clínica[37], en el retaule hi ha la data del 21 d'octubre de 1946, possiblement perquè aquest va ser el dia complet que sant Josepmaria va passar a Barcelona, (l'anterior va ser el d'arribada i el següent, al matí, de partença).

El nou retaule va arribar a Barcelona l'1 de febrer de 1947 i va quedar instal·lat el 5 de febrer de 1947, com es recull en el diari: *El retaule ja és al seu lloc! L'oratori ha guanyat un 100%*[38].

Aquest oratori es troba ara a la tercera planta del Col·legi Major Monterols, on es pot llegir aquesta inscripció:

Aquest oratori està instal·lat amb els elements que es conserven de l'antic oratori del Centre de Muntaner, on el dia 21 de juny de 1946, el nostre estimadíssim fundador va dirigir la meditació i celebrà la Santa Missa, poques hores abans d'emprendre el seu primer viatge a Roma, per seguir personalment els tràmits oportuns de l'aprovació pontifícia de l'Opus Dei.

El nostre Fundador va acabar aquella meditació amb el propòsit que una imatge de la Mare de Déu de la Mercè presidís l'oratori: aquest desig es va complir el 5 de febrer de 1947, quan es va col·locar l'actual retaule.

Sobre aquest mateix altar i davant aquest retaule, el nostre estimadíssim Pare va celebrar després la Santa Missa en altres ocasions, per exemple, alguns dies del mes de maig, el 1948, que va romandre a Barcelona.

Demanem a la Trinitat Beatíssima que tots els fidels de la Prelatura

sapiguem imitar l'entrega total del nostre Fundador al voler diví, i donem gràcies incessantment perquè, per intercessió de la Mare de Déu, ens ha concedit l'especialíssima mercè de la configuració jurídica definitiva, tal com el nostre estimadíssim Pare la desitjava, perquè l'Opus Dei serveixi amb més eficàcia l'Església, el Sant Pare i totes les ànimes.

A l'oratori de Sant Miquel de Villa Tevere

La seu central de l'Opus Dei és a Roma, a Villa Tevere, una antiga vila que es va adaptar amb nous edificis durant els anys cinquanta, posant-hi d'esforç i sacrifici. A més de l'església prelatícia de Santa Maria de la Pau, on actualment reposen les restes mortals de sant Josepmaria, hi ha un petit oratori dedicat a Sant Miquel.

Al costat de l'absis, a la cantonada esquerra, es va reproduir una imatge de la Mare de Déu de la Mercè, amb

una inscripció que recorda el primer viatge a Roma: les dates i la frase de Sant Pere de la qual sant Josepmaria es va servir per predicar la meditació a l'oratori de la Clínica.

Sobre l'arc que emmarca la imatge, sant Josepmaria hi va fer penjar, a manera d'ex-vot, una maqueta del vaixell *J. J. Sister*[39].

El baix relleu al cambril de la basílica

La col·locació a la basílica, el divendres 17 de setembre de 2004, d'una imatge de sant Josepmaria resant davant la Mare de Déu de la Mercè va ser una iniciativa de la Germandat de la Mare de Déu de la Mercè, en ocasió del centenari del naixement del Fundador de l'Opus Dei, per commemorar l'estreta relació de sant Josepmaria amb la patrona de Barcelona.

Es va dur a terme dos anys més tard. El baix relleu és obra d'en Joan Mayné[40], l'escultor del retaule del santuari de Torreciutat. Està situat a la capella del darrere del cambril. Apareix sant Josepmaria en gest d'oració davant la Mare de Déu de la Mercè. També s'hi veu el temple de la Sagrada Família i altres motius allusius a la ciutat de Barcelona, confiada a l'empara de la seva Patrona.

L'arquebisbe de Barcelona, Mons. Lluís Martínez Sistach, i el bisbe prelat de l'Opus Dei, Mons. Javier Echevarría, van presidir l'acte de benedicció[41].

[1] Relació del viatge a Barcelona, del 31 de març al 2 d'abril de 1940. AGP, sèrie A.2, leg. 15, carp. 1, exp. 7.

[2] Records d'en Rafael Escolà. AGP, sèrie A.5, leg. 210, carp. 1, exp. 1.

[3] Carta a Rafael Termes. 2 de maig de 1941. AGP, sèrie A.3.4, carta 410502-2.

[4] Records d'en Francisco Ponz. **AGP, sèrie A.5, leg. 238, carp. 3, exp. 5.**

[5] Sant Josepmaria. *Carta 25-I-1961*, n. 18. AGP, sèrie A.3, leg. 94, carp. 2, exp. 2.

[6] Sant Josepmaria. *Carta 25-I-1961*, n. 19. AGP, sèrie A.3, leg. 94, carp. 2, exp. 2.

[7] Orlandis, José. *Mis recuerdos*. Rialp. Madrid, 1995. pp. 118-119.

[8] Records d'en Francisco Ponz. AGP, sèrie A.5, leg. 238, carp. 3, exp. 5.

[9] Records d'en José Orlandis. AGP, biblioteca, P21, 2002, pp. 277-278.

[10] Records d'en Francisco Ponz.
AGP, sèrie A.5, leg. 238, carp. 3, exp.
5.

[11] Orlandis, José. *Mis recuerdos*.
Rialp. Madrid, 1995. pp. 120-121.

[12] Diari de la Clínica. 21.06.1946.
AGP, sèrie M.2.2, 113-16.

[13] Sant Josepmaria. *Carta 25-I-1961*,
n. 18. AGP, sèrie A.3, leg. 94, carp. 2,
exp. 2.

[14] Orlandis, José. *Mis recuerdos*.
Rialp. Madrid, 1995. pp. 123-124.

[15] Records d'en Francisco Ponz.
AGP, sèrie A.5, leg. 238, carp. 3, exp.
5.

[16] Records de l'Alfons Par. AGP,
sèrie A.5, leg. 235, carp. 3, exp. 5.

[17] Balcells, Alfons. *Memòria
ingènua*. La Formiga d'Or. Barcelona,
2005. p. 160.

[18] Diari de la Clínica. 21.06.1946.
AGP, sèrie M.2.2, 113-16

[19] Records d'en Francisco Ponz.
AGP, sèrie A.5, leg. 238, carp. 3, exp.
5.

[20] AGP, biblioteca, P21, 2002, p. 281.

[21] Joan Baptista Montini
(1897-1978). Entre 1922 i 1954
treballà a la Secretaria d'Estat del
Vaticà. Arquebisbe de Milà el 1954,
cardenal el 1958. El 1963 fou elegit
papa, i prengué el nom de Pau VI.
Canonitzat pel papa Francesc el
14.10.2018.

[22] AGP, biblioteca, P01, VII-1963, p.
47.

[23] Cardenal Luigi Lavitrano
(1874-1950). Ordenat sacerdot el
1898, i després bisbe, el 1945 va ser
nomenat prefecte de la Sagrada
Congregació de Religiosos.

[24] Carta *Brevis Sane*, 13.08.1946.
AGP, sèrie L.1.1, leg. 7, carp. 3, exp. 8.

[25] Sant Josepmaria. *Carta 29-XII-1947/14-II-1966*, n. 167. **AGP, serie A.3, leg. 92, carp. 6, exp. 2.**

[26] Diari de la Clínica. 20-22 d'octubre de 1946. AGP, sèrie M.2.2, 113-16.

[27] Josep Maria Figuerola Rebull (1924-). Conversa del dia 01.09.2014. Diu que no recorda haver anat en cotxe mai amb sant Josepmaria.

[28] Records de l'Alfons Par. AGP, sèrie A.5, leg. 235, carp. 3, exp. 5.

[29] Mn. Antoni Griera i Gaja (1887-1973).

[30] Mn. Xavier Griera i Gaja (1895-1956).

[31] Montserrat Termes i Carreró (1920-2002). Germana d'en Rafael i en Jaume Termes. Casada amb un

metge de Saragossa, es va dedicar a la atenció de la seva nombrosa família.

[32] Records de la Montserrat Termes. AGP, sèrie A.5, leg. 348, carp. 3, exp. 7.

[33] Records d'en Rafael Termes. AGP, sèrie A.5, leg. 248, carp. 3, exp. 2.

[34] Diari de la Clínica. 10.12.1946. AGP, sèrie M.2.2, 113-16.

[35] Fernando Delapiente Rodríguez-Quijano (1909-1975). El 1933 acabà la carrera d'Enginyeria Industrial, de la qual fou catedràtic, encara que deixà aquesta professió per la pintura. El 1940 acabà els estudis de Belles Arts. Visqué a Roma, París i Londres durant uns anys, on admirà les obres d'altres pintors.

[36] Records d'en Francisco Ponz. AGP, sèrie A.5, leg. 238, carp. 3, exp. 5.

[37] Diari de la Clínica. 22.10.1946.
AGP, sèrie M.2.2, 113-16.

[38] Diari de la Clínica. 05.02.1947.
AGP, sèrie M.2.2, 113-17.

[39] AGP, biblioteca, P01, 2010, pp.
972-977.

[40] Joan Mayné i Torras (1928-2016).
Estudià a la Llotja de Barcelona.
S'especialitzà en la producció
d'imatgeria religiosa. Fou professor a
l'Escola de Belles Arts de Sant Jordi
(des de 1968) i posteriorment
(1985-98) catedràtic a la Facultat de
Belles Arts de la Universitat de
Barcelona.

[41] AGP, biblioteca, P03, 2004, pp.
428-432.

dev.opusdei.org/ca/article/el-fundador-de-lopus-dei-i-la-merce/ (08/08/2025)